

SÖZCÜKTE ANLAM

GERÇEK (TEMEL) ANLAM

Bir sözcüğün, söylendiğinde, okunduğunda veya duyulduğunda zihinde canlanan ilk ve asıl anlamına **gerçek (temel) anlam** denir. Gerçek anlam, aynı zamanda sözcüğün tek başınayken sahip olduğu ve herkes tarafından bilinen anlamıdır.

Çorba tam benim sevdiğim gibi, biraz **koyu** olmuştu.

“**Koyu**” sözcüğünün akla gelen ilk anlamı “**yoğunluğundan dolayı güç akan, sulu karşıtı**” şeklindedir. Sözcük, cümlede bu anlamıyla kullanıldığından gerçek (temel) anlamıdır.

YAN ANLAM

Sözcüğün gerçek anlamından kısmen uzaklaşarak kazandığı yeni anlamlara **yan anlam** denir. Yan anlam, gerçek anlamdan farklı olmakla birlikte ondan tamamen kopuk da değildir. Yani yan anlam, sözcüğün temel anlamından hareketle kazandığı yeni anlamıdır. Bu sebeple yan anlamı gerçek anlam içinde değerlendirmek gerekir.

Takvimde tatil günlerini **koyu** yazmışlar.

“**Koyu**” sözcüğü, bu cümlede “**yazı karakterinin daha belirgin olarak yazılmış biçimi**” anlamında kullanılmıştır. Bu anlam, sözcüğün ilk anlamıyla aynı olmamakla birlikte yakın olduğundan sözcüğün yan anlamıdır.

OCAK						2019
Pt.	Salı	Çarş.	Perş.	Cu.	Ct.	Paz.
	1	2	3	4	5	6
7	8	9	10	11	12	13
14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27
28	29	30	31			

MECAZ ANLAM

Sözcüklerin gerçek ve yan anlamlarından tamamen uzaklaşarak kazandıkları anlamlara **mecaz anlam** denir. Bir sözcüğün mecaz anlamı olması için mutlaka cümle içinde kullanılması gerekir. Sözcükler, tek başlarına mecaz anlam taşıyamaz.

İşıl ve Neslihan **koyu** bir sohbeta dalmıştı.

“**Koyu**” sözcüğü, bu cümlede “**derin, hararetli**” anlamında kullanılmıştır. Bu anlam, sözcüğün ilk anlamından tamamen uzak olduğu için mecaz anlamıdır.

UYGULUYORUM

Aşağıdaki paragrafların konularını ve ana düşüncelerini altlarına yazın.

1 İnsanı hayata bağlayan, yarınları umutla bakmasını sağlayan birtakım değerler vardır. İş, aile, arkadaşlar, kişinin yapmaktan hoşlandığı şeyler bunlardan bazılarıdır. Bunların içinde en önemlisi ve en değerlisi hiç şüphesiz ailedir. Aile, kişinin kendini en rahat, en güvende hissettiği; hayatın zorluklarından, sıkıntılarından uzaklaşarak sığındığı bir liman gibidir. Aile olmazsa kişi, kökleri olmayan bir ağaç gibi en ufak bir rüzgârda bile sürüklenir gider. O yüzden aile insanın mutluluğunun, umudunun, huzurunun biricik dayanağı ve temelidir.

2 Çoğu insan, hayatının gidişinden, yaşadıklarından memnun değildir. Bu insanlar hep bir şeylerin yanlış gittiğini düşünerek hayatlarında değişiklik ararlar. Hayatınızın akışını değiştirmek, daha güzel sonuçlar üretmek, sizi sınırlayan koşulları değiştirmek ve daha çok şeye sahip olmak istiyorsanız ilk yapmanız gereken şey karar vermektir. Eğer gerçekten, inanarak karar vererseniz yapamayacağınız şey yoktur. Kararlar, eylemlerinizin tamamını bir anda değiştirebilme gücüne sahiptir.

3 Güler yüz her şeyden önce insana cesaret verir. Çünkü güler yüzlü insanlar her kusuru hoş gören, affeden insanlardır. Dünyada ilk adımlarını yeni atmaya başlamış bir çocuğa herkes güler yüzle bakar. Onun her kusuru yapabileceğini ve bütün kusurlarının affedilmeye layık olduğunu önceden kabul ettiğimiz için çocuk karşısında güler yüz takınırız. Olgun insanlar yalnız çocuklara değil, herkese affedici, kusura pek aldırmayıcı bir yüzle bakarlar. Bu dünya öyle çatık kaşla dolaşamaya, şunun bunun kalbini kırmaya değer bir dünya değildir. Onun için güler yüzlü insanlar arasında yaşayanların hayatı daha tatlı geçer.

4 Bir işe mi girmek istiyorsunuz? Eğer sizden birkaç gün için izin istemişlerse bilin ki maziniz üzerinde araştırma yapmak içindir. Gönlünüzü bir güzele kaptırıp onunla evlenemeye mi talip oldunuz? O güzelin yakınları bütün işlerini güçlerini bırakıp sizin mazinizi yoklayacaklardır. Bir eve kiracı olarak girmek gibi pek tabii bir hâlde dahi maziniz ev sahibini yakından ilgilendirmektedir. Bulunduğunuz iş yerinde yükselmeniz, maziniz demek olan sicilinizde güzel notlar bulunmasına bağlıdır.

5 Güne başlarken kendinize, "Bugün başkalarına nasıl yararlı olabilirim, başkalarını nasıl mutlu edebilirim?" diye sorun. Zihninizde başkalarına yararlı olmak gibi bir hedef belirlemişseniz büyüklü küçüklü pek çok alan olduğunu göreceksiniz. Kimi zaman otobüste, trende, minibüste yaşlı birine yerinizi vermek; kimi zaman da insanlara güler yüzle davranarak moral vermek şeklinde yararlı olabilir, onları mutlu edebilirsiniz. İşin anahtarı, bunu bir görev gibi değil de içten gelerek yapmaktır.

FİİLİMSİ

Dilimizde yer alan sözcükler, görevlerine göre sekiz başlık altında incelenmektedir: isim, sıfat, zamir, fiil, zarf, edat, bağlaç, ünlem. Canlı veya cansız varlıkların yaptıkları işleri, hareketleri veya içinde bulundukları oluşları, durumları ifade eden sözcüklere **fiil (eylem)** denir.

Fiil kök veya gövdelerine getirilen birtakım yapım ekleriyle oluşturulan; cümlede isim, sıfat ve zarf olarak kullanılan sözcüklere **fiilimsi (eylemsi)** denir.

Bu konuyu onunla **konuşmak** gerekiyor.

Kitap **okuyan** çocuklar daha sosyal olur.

Okuldan eve **dönünce** hemen ödevlerini yapar.

FİİLİMSİLERİN ÖZELLİKLERİ

Bütün fiilimsiler, fiil kök veya gövdelerine getirilen birtakım eklerle oluşturulur. Fiilimsi ekleri, fiilden isim türeten yapım ekleridir.

Soruları iyice **okuyup** öyle cevaplamalısın.

Bu cümledeki **"okuyup"** sözcüğü **"oku-"** fiil köküne **"-up"** fiilden isim türeten yapım ekinin getirilmesiyle oluşturulmuştur.

Fiilimsiler, isim çekim eklerini alabilirler.

İstekle **çalışması** bizi de yüreklendiriyordu.

Bu cümlede fiilimsi olan **"çalışması"** sözcüğü **"-(s)"** iyelik ekini almıştır.

Fiilimsilerde, eylemin anlam özelliği varlığını korumaktadır.

Testin cevap anahtarını defterine **yazdı**.
Testin cevap anahtarını **yazarken** hata yaptı.

yaz-: söz ve düşünceyi özel işaret veya harflerle anlatmak
yazarken: "yazma" eyleminin yapıldığı zaman

Fiilimsiler üç grupta incelenir.

İSİM - FİİL (AD EYLEM)

Fiil köklerine veya gövdelerine **"-me, -mek, -iş"** ekleri getirilerek oluşturulan fiilimsilere **isim - fiil** denir.

Bu **konuşma** hepimiz için çok faydalı olacaktır.

Olanları **düşünmek** için bol bol zamanımız oldu.

Çocuğun şiir **okuyuşu** herkesi çok etkiledi.

İsim - fiillerle ilgili özellikler:

1. İsim - fiiller eylemin adı olduğu için bir ismin sahip olduğu özellikleri taşır. Onlar gibi iyelik, hâl, çokluk, tamlama eki alabilir.

Sizinle **tanışmaktan** onur duydum.

Bu cümledeki **"tanışmaktan"** isim - fiili **"-den"** hâl eki almıştır.

2. İsim - fiil eklerinden olan **"-me"**, fiilden fiil türeten ve sözcüğe olumsuzluk anlamı katan **"-me"** eki ile karıştırılmamalıdır.

Seneler sonra beni **hatırlamasına** şaşırdım. (isim - fiil)

Nerede karşılaştığımı **hatırlamadım**. (olumsuz fiil)

3. İsim - fiil eklerinden olan **"-iş"**, fiilden fiil türeten **"-ş"** eki ile karıştırılmamalıdır.

Onun mahzun **bakışını** unutmam mümkün değil. (isim - fiil)

Bu sözleri duyan çocuklar gülerek **bakıştılar**. (çekimli fiil)

CÜMLEDE ANLAM

KOŞUL - (ŞART) CÜMLELERİ

Bazen bir eylemin gerçekleşmesi, öncesinde başka bir eylemin gerçekleşmesine bağlı olur. Ancak o eylem gerçekleştiğinde sonuca ulaşılacaktır. Koşul - sonuç cümlelerinde sonucun gerçekleşmesi, öncelikle koşulun (şartın) gerçekleşmesine bağlıdır.

Dikkatli bakarsanız duvardaki şekilleri görebilirsiniz.

koşul: dikkatli bakarsanız

sonuç: duvardaki şekilleri görebilirsiniz

Dilediğin kadar kalabilirsin ama kurallara uyacaksın.
Deneme başarılı olduğu takdirde üretime geçilecek.

KARŞILAŞTIRMA CÜMLELERİ

Bir düşünceyi, bir yargıyı daha anlaşılır hâle getirmek amacıyla onu başka bir varlık ya da kavramla herhangi bir yönden kıyaslayarak aralarındaki benzerlik ya da farklılıkların belirtildiği cümlelere **karşılaştırma cümlesi** denir.

Bu daire daha geniş olmakla birlikte daha da ucuzdu.
Eskiden burada sadece birkaç tane küçük ev vardı.

ÖZNEL VE NESNEL ANLAMLI CÜMLELER

Kişiden kişiye değişebilen, doğruluğu veya yanlışlığı kanıtlanamayan, sözü söyleyen kişinin yorumunu taşıyan cümlelere **öznel anlamlı cümle** denir.

Dünyadaki bütün sorunlar hoşgörüsüzlüğün eseridir.
Kitabın ön sözü gayet etkileyici bir anlatımla yazılmış.

Kişiden kişiye değişmeyen, doğruluğu veya yanlışlığı kanıtlanabilen, herkes tarafından kabul edilen genel yargılar taşıyan cümlelere **nesnel anlamlı cümle** denir.

Ülkemizin doğusu engebeli bir arazi yapısına sahiptir.
Yazarın son romanı en çok okunanlar listesine girdi.

UYGULUYORUM 1

Aşağıdaki cümlelerin öznel mi nesnel mi olduğunu karşılarına yazın.

1. Yazar, bu kitabında da eğitim konusuna değinmiş. (.....)
2. Bu sınavda öncekilerden daha çok soru vardı. (.....)
3. Bir ülkenin kalkınması için sanata büyük önem vermesi gerekir. (.....)
4. Mutfak penceresinden mis gibi kokular geliyordu burnuma. (.....)
5. Nüfusun büyük çoğunluğu güney bölgelerde yaşıyordu. (.....)
6. Dün bize söylediğin şarkı kulağa daha hoş geliyordu. (.....)
7. Böylesine zor bir soruyu çözebilecek birinin olduğunu sanmıyorum. (.....)
8. Günümüzde insanlar alışverişini İnternette yapıyor. (.....)
9. Kazanamayacağını sanıyor ama bu çabaları başa çıkmayacak. (.....)
10. Akşam izlediğimiz film, son derece başarılı bir çalışmaydı. (.....)

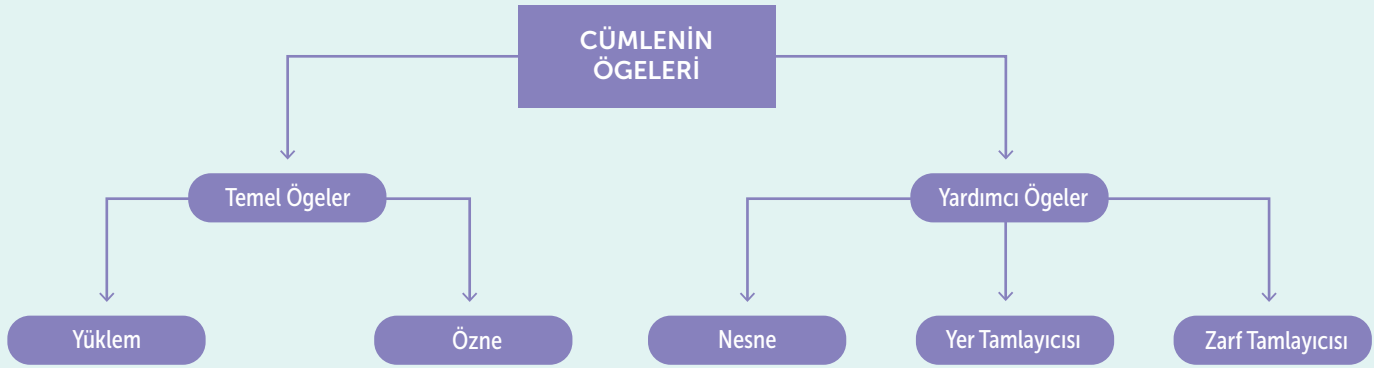
UYGULUYORUM 2

Aşağıdaki cümlelerin anlam özelliklerini uygun yerlere koyacağınız ✓ işareti ile belirtin.

Cümleler	Neden - Sonuç	Amaç - Sonuç	Koşul - Sonuç	Karşılaştırma
1 Yarın geleceğini düşündüğüm için seni görünce şaşırdım.				
2 Daha önce hiç bu kadar zor bir durumda kalmamıştım.				
3 Siparişlerinizi iki günde bitiririz malzeme yeterli olursa.				
4 O günkü derse katılmadığından ödevini yapamamış.				
5 Testin son sorusunu çözerken daha çok vakit kaybetmiş.				
6 Yapacağı işleri unutmamak için defterine notlar alırdı.				
7 Son deneme sınavında da en yüksek notu Eda almıştı.				
8 Beni desteklerseniz büyük işler başaracağıma inanıyorum.				
9 Size yardımcı olurum ama biraz beklemeniz gerekiyor.				
10 Genel müdürün yanına, yarın için izin istemeye gitti.				
11 Hafta sonu oraya gidemedim çünkü acil bir işim çıktı.				
12 Aradığı bilgiyi bulmak için kitapları tek tek inceledi.				

CÜMLENİN ÖGELERİ

Bir duyguyu, düşüncüyü, haberi veya isteği bildirmek için kurulmuş anlamlı sözcük veya sözcük topluluklarına **cümle (tümce)** denir. Cümlelerin oluşmasını sağlayan sözcük ve sözcük gruplarının, dil birliklerinin cümlede belirli görevleri vardır. Sözcüklerin veya söz gruplarının cümle içinde üstlendikleri göreve **öge** denir. Cümlelerin ögeleri, temel ögeler ve yardımcı ögeler olarak iki grupta incelenebilir:

A. TEMEL ÖGELER

Bir söz grubunun cümle olmasını sağlayan iki unsur vardır: yargı ve o yargıyı gerçekleştiren, üzerinde bulunan varlık. Cümle içinde bu iki unsuru karşılayan ögeler, cümlelerin **temel ögelerini** oluşturur. Temel ögeler **yüklem** ve **özne**dir.

1. YÜKLEM

Cümlede varlığın yaptığı işi, eylemi, içinde bulunduğu oluşu veya durumu belli bir zamana ve kişiye bağlı olarak bildiren sözcük veya sözcük gruplarına **yüklem** denir.

Dün burada hava çok sıcaktı. (durum bildiriyor)
Ayşe çamaşırları dolaba yerleştirdi. (iş bildiriyor)

Yüklemin Özellikleri

1. Bir cümlelerin yüklemi çekimli fiil veya ek fiil almış isim şeklinde olabilir.

Hafta sonu hep birlikte size geleceğiz. (fiil)
Kelebekleri göreceği için çok sevinçliydi. (isim)

2. Yüklem genellikle cümlelerin sonunda olmakla birlikte başka bir yerde de bulunabilir.

Büyük bir heyecanla sonuçları bekliyordu herkes.
Memnun kalmışlar burada gördükleri ilgiden.

3. Bir cümlelerin yüklemi deyim veya fiilimsi şeklinde olabilir.

Kardeşlerime göz kulak oldum. (deyim)
Bizi kurtaracak tek çare çalışmaktır. (fiilimsi)

4. Bir cümlelerin yüklemi, isim veya sıfat tamlaması şeklinde olabilir.

Beni üzen, arkadaşlarımla sözleriydi. (isim tamlaması)
Ulus ilâletenler, fedakâr insanlardır. (sıfat tamlaması)

5. Yüklem, cümlelerin temel ögesi olduğu için bir cümlelerin ögeleri bulunurken bütün sorular yüklem sorulur.

2. ÖZNE

Cümlede yüklem bildirdiği eylemi yapan, oluşun içinde yer alan veya yüklem bildirdiği durumu üzerinde taşıyan varlığa **özne** denir.

Herkes çok sevindi sınıf birincisi olduğum için.

Öznenin Özellikleri

1. Özneyi bulmak için yüklem isimse "Olan kim / ne?", yüklem fiilse "Yapan kim / ne?" soruları sorulur.

Arkadaşım çok çalışandır. (Çalışkan olan kim?)

Kuşlar yemlerini yiyordu. (Yeme eylemini yapan ne?)

2. Özne isim veya sıfat tamlaması şeklinde olabilir.

Kardeşimin arkadaşı yarın bize gelecek. (isim tamlaması)

Küçük bahçe renkli çiçeklerle doluydu. (sıfat tamlaması)

3. Özne zamir veya fiilimsi şeklinde olabilir.

En zor günümde bile **hiçbiri** bana destek olmadı. (zamir)

Tartışmak, sorunların çözülmesinde etkilidir. (fiilimsi)

4. Özne cümlede değişik şekillerde bulunabilir.

A. Gerçek Özne

Cümlede bildirilen eylemi gerçekleştiren veya özelliği üzerinde taşıyan asıl varlık durumunda olan özneye **gerçek özne** denir.

Usta sanatçı, eserini yakında tamamlayacak.

• Gerçek özne cümlede yazılı olarak bulunmuyorsa buna **gizli özne** denir.

(ben) Çok hasta olduğum için sınava katılmadım.

B. Sözde Özne

Bazı cümlelerde "Yapan kim / ne?" sorusuna eylemi yapan varlık değil, eylemden etkilenen varlık karşılık verir. Bu tür özneye **sözde özne** denir.

Usta sanatçı, dakikalarca ayakta alkışlandı.

Bu cümlede "usta sanatçı" alkışlanma işini yapan değil, bu işten etkilenen varlıktır.

UYGULUYORUM

Aşağıdaki cümlelerin yüklemlerinin özelliklerini uygun harfleri koyarak belirtin.

A	B	C	D	E	F
İsim	Deyim	Fiilimsi	Birleşik fiil	Çekimli fiil	Tamlama

1. ( ) Çok kolaydı çünkü sınavda sorulan sorular.

2. ( ) En bencil insanlar, yapılan iyilikleri unutanlardır.

3. ( ) Tam kapıdan çıkarken hepimize teşekkür etti.

4. ( ) Bu sevimli kız, sınıf arkadaşımın kardeşidir.

5. ( ) Öğretmen, onun birçok hatasına göz yummuştu.

6. ( ) O, her zaman bize bu konuda destek olmuştur.

7. ( ) Misafir geleceğini duyunca etekleri tutuştu.

8. ( ) Bizi başarıya götüren tek şey çalışmaktır.

9. ( ) İyi dostu olanın aynaya gereksinimi yoktur.

10. ( ) Mutluluk, paylaşılacak için yaratılmıştır.

11. ( ) İşlerini bitirebilirse Ali de gelecektir.

12. ( ) Yarışmada birinci olan, küçük bir çocuktur.

YAZIM KURALLARI - NOKTALAMA İŞARETLERİ

DE BAĞLACININ YAZIMI

- "De" bağlacı başlı başına bir sözcük olduğundan kendinden önceki sözcükten ayrı yazılır. Kendinden önceki sözcüğün son ünlüsüne göre "da" biçimini alabilir. Ancak ünsüz benzeşmesine uğramaz, yani "ta/te" şeklini almaz.

Sınavdaki son soruyu **da** yanlış cevaplamışım.

Bugün **de** hava dünkü gibi güzel olacaktı.

- Özel isimlerden, sayılardan ve kısaltmalardan sonra getirilen "**de**" bağlacı ise ayrı yazılır, kesme işaretiyle ayrılmaz. Kalınlık - incelik uyumu kuralına uyulur.

Mehmet'**te** bizimle gelecekmiş. (yanlış)

Mehmet **de** bizimle gelecekmiş. (doğru)

GAP **da** ülkemizin önemli yatırımlarındandır.

1985 **de** benim için önemli bir senedir.

-DE EKİNİN YAZIMI

- Hâl eklerinden olan "-de" eki ise kendinden önceki sözcüğe bitişik yazılır. Geldiği sözcüğün son hecesinde bulunan ünlü harfin kalınlık - incelik, ünsüzle biten sözcüklerde ünsüz harfin sertlik - yumuşaklık durumuna göre "-da/-te/-ta" biçimlerini alır.

Dolapta birkaç parça eşyası kalmıştı sadece.

Derste anlatılan konuyu tekrar ettim.

- Özel isimlere, sayılara ve kısaltmalara getirilen "-de" eki kesme işaretiyle ayrılır, benzeşme ve kalınlık - incelik uyumu kurallarına uyulur.

Arkadaşım resim sergisini Beşiktaş'ta açacak.

Eşyalarımın bir kısmını Kerem'de bıraktım.

Arkadaşımın babası GAP'ta görev almış.

Onlar 1985'te buraya taşınmışlar.

DE BAĞLACI VE -DE EKİNİN AYIRTILMASI

Cümleden çıkarıldığında cümlelerin anlamında bozulmaya sebep olan "de", ek olan ve bitişik yazılması gereken "-de"dir. Cümleden çıkarıldığında cümlelerin anlamında bozulmaya sebep olmayan, sadece anlamında daralma meydana getiren "de" ise bağlaç olan ve ayrı yazılması gereken "de"dir.

Okulda bayram hazırlığı var. }
Okul bayram hazırlığı var. } -de eki

Bizim okul da yarışmaya katılacak. }
Bizim okul yarışmaya katılacak. } de bağlacı

Kİ BAĞLACININ YAZIMI

- Bağlaç olan "ki" bir sözcük olduğundan kendinden önceki sözcükten ayrı yazılır.

Yarın erkenden gelin ki işlerimizi çabucak bitirelim.

Toplantıya katılmamıştı ki alınan kararı bilsin.

- Bağlaç olan "ki", bazı sözcüklerde kalıplaş- mış olduğu için bitişik yazılır.

Mademki bizimle gelmeyecektin neden daha önceden haber vermedin?

Beni yanlış anladı hâlbuki ben onun iyiliğini istiyordum.

-Kİ EKİNİN YAZIMI

- Ek olan "-ki" ise bir ek olduğundan kendinden önceki sözcüğe bitişik yazılır.

Öğrenciler, duvardaki listenin başına toplan- mıştı.

Geçen yılki tatilimiz çok daha eğlenceli geçmişti.

- "-ki" eki, bazı sözcüklerde kalınlık - incelik uyumuna göre "-kü" şeklini alır.

Sınıftaki herkes dünkü maçta hakkımızın yendiğini düşünüyordu.

Bugünkü çalışmada bize Fatma Hanım da yardımcı olacak.

Kİ BAĞLACI VE -Kİ EKİNİN AYIRTILMASI

Cümleden çıkarıldığında cümlelerin anlamında bozulmaya sebep olan "-ki", ek olan ve bitişik yazılması gereken "-ki"dir. Cümleden çıkarıldığında cümlelerin anlamında bozulmaya sebep olmayan, sadece bir daralma meydana getiren "ki" ise bağlaç olan ve ayrı yazılması gereken "ki"dir.

İçimdeki heyecanı anlatamam. } -ki eki
İçimde heyecanı anlatamam. }

Hemen gel ki geç kalmayalım. } ki bağlacı
Hemen gel geç kalmayalım. }

5.

Afiş için aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Bütün sınıf seviyelerinde kategoriler aynıdır.
- B) Yarışma, öğrencilere yönelik düzenlenmiştir.
- C) Birden fazla eserle katılmak mümkündür.
- D) Kategoriler, yaş gruplarına göre belirlenmiştir.

6.

Aşağıdaki sloganlardan hangisi bu görsel için kullanılamaz?

- A) Bir Işık da Sen Ol.
- B) Geleceğine Sahip Çık.
- C) Bir Damla Su, Bir Can
- D) Çok Geç Olmadan...

7. Aşağıdaki görsellerden hangisi "sanat" konulu bir yazıda kullanılamaz?

A)

B)

C)

D)

7. Aşağıdaki cümlelerden hangisinin fiilinin çatısı yanlış gösterilmiştir?

- A) Yoğun kar yağışı yüzünden eğitime iki gün ara verildi. (edilgen)
- B) Misafir geleceğini öğrenince ortalığı apar topar düzenledi. (etken)
- C) Çok okunmayan eserler bir süre sonra raflardan kaldırılıyor. (edilgen)
- D) Yarışmaya katılan herkese beşer tane soru sorulacak. (etken)

8. 1. Arkadaşına görünmemek için duvarın arkasına saklandı.
2. Çocuklar bitirmesin diye çikolatalar dolaba saklandı.
3. Evin satılacağı haberi yaşlı kadından bir süre saklandı.
4. Dedemlerden kalan eşyaların hepsi özenle saklandı.

Bu cümlelerin hangisinde yer alan "saklanmak" fiili edilgen çatılı değildir?

- A) 1   B) 2   C) 3   D) 4

9. 1. Sorunların hepsi teker teker çözüldü.
2. Özür dilediği için arkadaşını bağışladı.
3. Annesinin eve dönüşünü sabırla bekledi.
Bu cümlelerde yer alan fiillerin çatı özelliği hangi seçenekte doğru verilmiştir?

	1. Cümle	2. Cümle	3. Cümle
A)	Etken	Edilgen	Etken
B)	Etken	Etken	Edilgen
C)	Edilgen	Etken	Etken
D)	Edilgen	Edilgen	Edilgen

10.

1

Son sınıfa gelince derslerinle daha çok ilgilenmelisin.

2

Muhtaç insanlar için bir yardım gecesi düzenlendi.

3

Yarın erken gelmesi gerektiği Utku Bey'e hatırlatıldı.

4

İşlerden vakit bulabilirsem kursa katılacağım.

Bu cümlelerden hangilerinin fiili etken çatılıdır?

- A) 1 - 2   B) 2 - 3
C) 3 - 4   D) 1 - 4

11. "..... hazırlandı." cümlesinde boş bırakılan yere,

- 1. Düğün salonu
- 2. Kutuların hepsi
- 3. Ablam tören için
- 4. Şiir okuyacak çocuk

İfadelerinden hangileri getirildiğinde "hazırlandı" fiili edilgen çatılı olur?

- A) 1 - 2   B) 2 - 3
C) 3 - 4   D) 1 - 4

12. Aşağıdaki cümlelerden hangisinin fiili, öznesine göre çatısı bakımından diğerlerinden farklıdır?

- A) Bütün gün ara vermeden çalıştığı için aşırı derece yoruldu.
- B) Yurt dışından gelen misafirler büyük bir özenle ağırlandı.
- C) Mezuniyet balosunun yapılacağı yer ve tarih netleştirildi.
- D) Hafta sonu toplantı yapılacağı bütün velilere duyuruldu.

1. Hesapları kontrol ettik.

Bu cümlelerin fiili için aşağıdakilerden hangisi doğrudur?

- A) Etken - geçişsiz B) Etken - geçişli
C) Edilgen - geçişli D) Edilgen - geçişsiz

2. Hangi seçeneklerdeki fiillerin ikisi de geçişsizdir?

- A) Duymak - Aramak B) Uzmak - Sevmek
C) Düşmek - Kalkmak D) Sunmak - Yürümek

3. Fiiller, nesne alıp alamamalarına göre geçişli fiiller ve geçişsiz fiiller olarak iki grupta incelenir.

Buna göre,

1. gülmek
2. sormak
3. belirtmek
4. kalkmak
5. sevinmek
6. hatırlamak

fiillerinin geçişli ve geçişsiz olmalarına göre doğru gruplandırılmış şekli hangi seçenekte verilmiştir?

	Geçişli Fiiller	Geçişsiz Fiiller
A)	2 - 3 - 6	1 - 4 - 5
B)	1 - 4 - 5	2 - 3 - 6
C)	2 - 3 - 5	1 - 4 - 6
D)	1 - 3 - 6	2 - 4 - 5

4. 1. Bahçedeki elmaları bir hafta sonra toplayacağız.
2. Küçük çocuk, yatağında mışıl mışıl uyuyordu.
3. Sabah kalktığına ilk iş olarak gazeteyi okuyordu.
Bu cümlelerin fiillerinin nesnelere göre çatıları hangi seçenekte doğru verilmiştir?

	1. Cümle	2. Cümle	3. Cümle
A)	Geçişli	Geçişsiz	Geçişli
B)	Geçişsiz	Geçişsiz	Geçişli
C)	Geçişli	Geçişsiz	Geçişsiz
D)	Geçişsiz	Geçişli	Geçişli

5. 1. Akıllı köprü arayınca dek deli suyu geçer.
2. Minareyi çalan kılıfını hazırlar.
3. Taşıma su ile değirmen dönmez.
4. Bir baş soğan, bir kazanı kokutur.

Bu atasözlerinden hangisinin nesnesine göre çatısı diğerlerinden farklıdır?

- A) 1 B) 2 C) 3 D) 4

- 6.

1 göstermek	2 yorulmak
3 inanmak	4 kazanmak

Bu fiillerden hangileri geçişlidir?

- A) 1 - 2 B) 2 - 3
C) 3 - 4 D) 1 - 4

DÜŞÜNCEYİ GELİŞTİRME YÖNTEMLERİ

TANIMLAMA

Bir varlığın, bir kavramın, bir durumun belirgin özellikleriyle anlatılmasına; “**nedir**” sorusuna cevap verecek şekilde sunulmasına **tanımlama** denir.

“ Olgun insan, kendi kusurlarını gören ve bilen, bunları söylemekten çekinmeyen; kendi toplumunun yaşam, eğitim, görgü koşullarını hesaba katan, başkalarını hor görmeyendir. Eğitimle her şeyin yoluna gireceğine inanandır. Geleceğe umutla bağlı, acıyı tatlı edebilen insandır. Büyükle büyük, küçükle küçük olabilir. Ciddiliğini, güler yüzlülükle bir arada yürütendir.

Paragrafa “**Olgun insan kimdir?**” sorusu sorulduğunda cevap alınmaktadır. Kişisel de olsa olgun insanın tanımı yapılmıştır. Dolayısıyla bu paragrafta **tanımlama** yönteminden faydalanılmıştır.

ÖRNEKLENDİRME

Bir metinde ileri sürülen düşüncenin somutlaştırılması, okuyucunun zihninde daha iyi canlandırılması için konu ile ilgili birtakım örneklerin verilmesine **örnekleme** denir.

“ Öğrencilerin anlama, kendini anlatma yeteneği gittikçe kayboluyor. Öğrenci, okuduğunu anlamıyor; anlasa yorumlayamıyor. Kelime dağarcıkları o kadar dar ki... Çok az kelimeyle konuşuyorlar, kelimelerin cümleye kattığı anlamı söylemekte zorlanıyorlar. Geçenlerde sordum sınıfa: “Döndüm daldan düşen kuru yaprağa.” dizesindeki “döndüm” sözcüğünün anlamı nedir? İnanamayacaksınız belki ama yirmi dört kişilik sınıftan tek doğru cevap çıkmadı. Aslında bu, öğrencilerin eksiği değil, biz öğreticilerin eksiği...

KARŞILAŞTIRMA

Herhangi bir düşüncüyü açıklamak için en az iki varlık, kavram veya durumu benzer veya farklı yönleriyle ele almaya **karşılaştırma** denir. Karşılaştırma, daha çok açıklayıcı ve tartışmacı anlatımlarda kullanılır.

“ Yazılı iletişim ve sözlü iletişimin olumlu tarafı olduğu gibi olumsuz tarafları da vardır. Mesela yazılı iletişimde düşünce zamanın olması, sözcüklerin özenle seçilebilmesi olumlu tarafıdır. Ancak daha uzun bir süreyi gerektirmesi olumsuz tarafıdır. Sözlü iletişimde ise iletişimin daha anlık gelişmesi olumlu tarafıyken üzerinde düşünce yeteri kadar zamanın olmaması olumsuz tarafıdır.

Bu metinde yazılı ve sözlü iletişim arasında karşılaştırma yapılmıştır.

TANIK GÖSTERME

Yazarın, düşüncesini inandırıcı kılmak, okuyucuyu kendi düşüncesine çekebilmek için tanınmış, otorite olarak görülen kişilerin kendi düşüncesini destekleyen cümlelerini paragrafta kullanmasına **tanık gösterme** denir. Yazar, bu yöntemi kullanırken başkalarının sözlerinden alıntılar yapar.

“ Denemede okuyucuyu yönlendirme, onlara bir fikir aşılama söz konusu değildir. Yazar, kendi içinden geleni yansıtmayan çaba gösterir. Ünlü denemeci Montaigne de bu konuda, “Herkes önüne bakar, ben içime bakarım.” der. Denemeci yalnız kendini, kendi içini anlatır. Nasihat verme yoluna sapsadan sırf düşünmekten zevk aldığı, bu zevki okuyucuya hissettirmek için yazar. Böylece kendini anlatırken herkesi de anlatmış olur. O, kendi dünyasında ve insanların dünyasında keyfince bir gezinti yapar. Bu gezintisini de kimseye ispatlamaya zorunlu değildir.

PARAGRAFTA ANLAM

SAYISAL VERİLERDEN YARARLANMA

Yazarın anlattıklarını desteklemek, inandırıcılığı artırmak için konu ile ilgili birtakım ölçümlere ait sayısal değerler kullanmasına **sayısal ifadelerden, verilerden yararlanma** denir.

“ Pisa Kulesi, adını içinde bulunduğu İtalya'nın Pisa şehrinden alır. Şehrin Mucizeler Meydanı diye bilinen alanında inşa edilmiştir. Yapımı yaklaşık 27 yıl sürmüş ve 1090 yılında ancak tamamlanmıştır. Yerden yüksekliği yaklaşık 56 metredir. En üst katına çıkmak için 294 tane merdiven basamağı üzerinden geçmeniz gerekmektedir. Pisa Kulesi'nin inşası yanlış bir mimari sonucu yumuşak zemin üzerine yapılmıştır. İşte bu yüzden, tamamlandıktan kısa bir süre sonra güney bölgesine bakan kısmı bükülmeye başlamıştır. Yapılan ölçümler sonucunda Pisa Kulesi'nin en tepesinin temelinden yaklaşık 4,3 metre yana kaymış olduğu hesaplanmıştır. Fakat ağırlık merkezi hâlâ kulenin kendi içindeki noktada kaldığı için Pisa Kulesi'nin bu eğimden dolayı devrilmediği açıklanmıştır.

Benzetme: Anlatıma etkileyicilik ve canlılık katmak amacıyla bir yerin, bir varlığın, bir durumun niteliğini anlatırken o niteliği taşıyan başka bir şeyi ele alarak iki farklı varlık, durum, kavram arasında ilgi, benzerlik kurulmasına **benzetme** denir.

Kişileştirme: Yazılı ve sözlü anlatımlarda insan dışındaki varlıklara insana özgü niteliklerin yüklenmesine, bu varlıkların insanlar gibi hareket ettirilmesine **kişileştirme** denir.

Abartma: Anlatıma etkileyicilik ve duygu derinliği katmak için bir varlığın, bir durumun, bir olayın olduğundan daha küçük, daha büyük veya olmayacak biçimde anlatılmasına **abartma** denir.

Konuşturma: İnsan dışındaki varlıkların insanlar gibi konuşturulmasına **konuşturma** denir.

Karşıtlık: Birbirine zıt, karşıt olan durumların, eylemlerin aynı cümlede kullanılmasına **karşıtlık (tezat)** denir.

UYGULUYORUM I

Aşağıdaki paragraflarda hangi anlatım biçimi ve düşünceyi geliştirme yöntemlerinden yararlanıldığını altlarına yazın.

1 Güler yüzün çözemeyeceği hiçbir sorun yoktur. Buzlar güneş karşısında nasıl erirse en çetin sorunlar da işe güler yüzle başlayan ve öylece sürdüren insanlar elinde çözülür. Bunun tam tersini düşünecek olursak yani asık suratlı insanları düşünürsek onlar da sorunlar karşısında kalın, kara bir duvar misali dikilirler. Bu insanlar sorunları çözmek bir yana, tavırlarıyla belki de sorunun daha da karmaşık bir hâl almasına sebep olurlar.

2 Sokakları, meydanları dolduran kalabalık; bir sel gibi akıyordu. Bu manzarayı yüksek bir yerden gören, bütün İstanbul o anda orada toplanmış sanırdı. İğne atsan yere düşmeyecek bu kalabalık ağır adımlarla ilerliyordu. Her tarafta bayraklar, rengârenk flamalar... Hava o kadar sıcak, o kadar boğucu... Daha kalabalığa bakarken bile insan kendini bayılacak gibi hissediyordu.

3 Dili zenginleştirmenin en iyi yolu, dile işlerliğini kaybettirmemektir. Bunun için de söz dağarcığını zengin tutmak, duygu ve düşünceleri aktırırken aynı sözcükleri yerinde kullanmak şartıyla yeni sözcükler, farklı sözcükler tercih etmek gerekir. Gün boyu kurduğumuz cümleler, aynı sözcükler etrafında dönüp dolanıyor. Bir üniversitenin yaptığı araştırmaya göre lise düzeyinde bir öğrencinin 24 saat boyunca kullandığı birbirinden farklı sözcük sayısı 125, üniversite öğrencisinin ise 170 civarında. Üniversitede görevli akademisyenlerde bu sayı 350 ile 500 arasında değişiyor. Türkçe sözlükte ise 100.000'in üzerinde sözcük var. Biz ise toplum olarak sadece 150 - 200 sözcükle iletişim kurmaya devam ediyoruz.

CÜMLENİN ANLAM ÖZELLİKLERİ

İHTİMAL (OLASILIK) CÜMLELERİ	Bir eylemin gerçekleşmesi veya gerçekleşmemesi ihtimalinin (olasılığının) belirtildiği cümlelerdir. İhtimal anlamlı cümlelerde kesinlik bulunmaz. Yarın akşam bize oturmaya gelebilirmiş. Onlar bu saate kadar çoktan evlerine ulaşmıştır.
KESİNLİK CÜMLELERİ	Herhangi bir konuda şüpheyi, ihtimale yer bırakmayan, kesinlik ifade eden cümlelerdir. Sınav, perşembe günü, saat ikide yapılacak. Haberi alır almaz otobüse binip memleketine gitti.
UYARI (İKAZ) CÜMLELERİ	Önemli bir konuya dikkat çekme, yanlış bir davranışı düzeltme veya bir durumla ilgili tedbirli olmaya yöneltme amacıyla söylenen cümlelerdir. Geç saatlerde buralarda dolaşmayın. Büyüklerinize karşı saygılı davranın.
ÖNERİ (TAVSİYE) CÜMLELERİ	Herhangi bir konuyla ilgili eksiği veya yanlışlığı göstererek bununla ilgili bir tavsiyede bulunan cümlelerdir. Planlı çalışırsan işi bir ayda bitirirsin. Yazılarında deyimlerden daha sık yararlanmalısın.
ONAYLAMA CÜMLELERİ	Bir durumu yerinde ve uygun bulmayı, kabul etmeyi, tasdik etmeyi ifade eden cümlelerdir. Alınabilecek en doğru kararı almışsın. Kim olsa sizin yaptığınızı yapardı.
BEKLENTİ CÜMLELERİ	Henüz gerçekleşmemiş bir durumla ilgili beklentiyi ifade eden cümlelerdir. Bayram sebebiyle satışların artacağını umuyoruz. Emeklerimizin karşılıksız kalmayacağına inanıyoruz.
GERÇEKLEŞMİŞ BEKLENTİ CÜMLELERİ	Bir durumun beklendiği gibi gerçekleştiğini ifade eden cümlelerdir. Sınavdan yüz alacağımı size söylemiştim. Tatilden dönünce beni görmeye geleceğini biliyordum.

GERÇEK- LEŞMEMİŞ BEKLENTİ CÜMLELERİ

Bir durumun beklendiği gibi gerçekleşmediğini ifade eden cümlelerdir.

Doğum gününe beni de çağırır diye düşünmüştüm.
Bu sınavda sorular daha kolay olur sanmıştım.

DEĞERLEN- DİRME CÜMLELERİ

Herhangi bir varlık, olay, durumla ilgili düşüncelerin ifade edildiği cümlelerdir.

Bu kitap, olay örgüsü ve üslubuyla çok farklıydı.
Sanatçı, sade giyimi, alçak gönüllülüğü ve içten tavırlarıyla takdir topladı.

TANIMLAMA CÜMLELERİ

Herhangi bir şeyin ne olduğunu anlatan, onu tanımlayan cümlelerdir. Tanımlama cümleleri "Bu nedir?" sorusuna cevap verir.

Sevinç, derin acıları saklamak üzere bir çabadır.
Akıl, insana doğru yolu gösteren bir kılavuzdur.

SONRADAN FARKINA VARMA CÜMLELERİ

Bir olayın gerçekleştiği anda değil, üzerinden zaman geçtikten sonra fark edildiğini ifade eden cümlelerdir.

Kaldırımda yürürken ayakkabılarım çamur olmuş.
Arkadaşlarla sohbet ederken vakit iyice ilerlemiş.

TAHMİN CÜMLELERİ

Akla, sezgiye veya bazı verilere dayanarak henüz olmamış bir olayın, durumun önceden kestirildiğini, tahmin edildiğini ifade eden cümlelerdir.

Geç kaldığına göre kesin yolda sohbete dalmıştır.
Tuhaf davranıyor, bizden sakladığı bir şeyler vardır.

VARSAYIM CÜMLELERİ

Henüz gerçekleşmemiş bir olayı gerçekleşmiş gibi kabul ederek bunun üzerine yorumda bulunan cümlelerdir.

Şehir dışında, küçük bir yazlık aldığımızı farz edelim.
Bize destek olmazlarsa işte o zaman mahvoluruz.

ÖN YARGI (PEŞİN HÜKÜM) CÜMLELERİ

Bir kimse veya durumla ilgili, belli şart veya olaylara dayanarak önceden edinilmiş olumlu veya olumsuz yargıları ifade eden cümlelerdir.

Şimdiye kadar hangi sözünü tuttu ki bu sözünü tutsun?
O, bencildir; istesek de bize yardımda bulunmaz.

KESME İŞARETİNİN (') KULLANIMI

1. Özel adlara (insan isimleri, hayvanlara verilen adlar; cadde, sokak, mahalle, köy, ilçe, şehir, ülke, devlet adları; dağ, ırmak, göl, deniz, boğaz, ova adları; çağ, dönem adları; gazete, kitap, dergi adları; saray, köşk, köprü, kule, geçit vb. adları) getirilen iyelik, durum ve bildirme eklerini ayırmak için kullanılır.

Selim'in, Boncuk'a, İstanbul'dan, Eski Çağ'ın

• Özel adlar için yay ayraç içinde bir açıklama yapıldığında kesme işareti yay ayraçtan önce konur.

"İstanbul'u Dinliyorum" Orhan Veli Kanık'ın (1914 - 1950) en bilinen şiirlerindendir.

2. Kişi adlarından sonra gelen saygı sözlerine getirilen ekleri ayırmak için kullanılır.

Başvuru belgelerini Nihat Bey'e teslim etmemiz gerekiyor.

3. Sayılara getirilen ekleri ayırmak için kullanılır.

Bu iş yerinde çalışmaya 2015'in sonlarında başladım.

4. Kısaltmalara getirilen ekleri ayırmak için kullanılır.

Arkadaşım Fatih, MSÜ'yü birincilikle bitirmiş.

5. Belli bir tarih bildiren ay ve gün adlarına getirilen ekleri ayırmak için konur.

Toplantı, 26 Ağustos'a ertelendi.

6. Bir ek veya harften sonra gelen ekleri ayırmak için kullanılır.

Bu dükkânda A'dan Z'ye kadar her şey vardı. -ci'nin isimden isim türettiğini söyledi.

7. Seslerin ölçü ve söyleyiş gereği düştüğünü göstermek için kullanılır.

Bir ok attım karlı dağın ardına
Düştü m'ola sevdiğimin yurduna

Bazı özel durumlarda kesme işareti kullanılmaz.

• Kurum, kuruluş, kurul, birleşim, oturum ve iş yeri adlarına getirilen ekler kesme işaretiyle ayrılmaz.

Alışverişimizi Mevsim Marketten yapıyoruz.

Bakanlar Kurulunun toplantısı uzun sürdü.

Meclis, 150'nci Birleşimin 5'inci Oturumunda yeni kararlar almış.

• Özel isimlere getirilen yapım ekleri, çokluk ekleri, bu eklerden sonra gelen diğer ekler kesme işaretiyle ayrılmaz.

İngilizcenin yapısı, Türkçenin yapısından farklıdır.

Atatürkçülüğün temelini çağdaşlık oluşturur.

Adanalının söylediklerinde doğruluk payı vardı.

• Sonunda üçüncü teklik kişi iyelik eki olan özel ada bu ek dışında başka bir iyelik eki getirildiğinde kesme işareti konmaz.

Boğaz Köprümüzün görüntüsü muhteşemdi.

Dolmabahçe Sarayımızın duvarlarına Atatürk resimleri asılmıştı.

• Sonunda nokta bulunan kısaltmalarla üs işaretli kısaltmalara gelen ekler kesme işaretiyle ayrılmaz.

Bu savaş, XX.yy.ın en önemli olaylarından biridir.

Evlerinin 600 m²lik büyük bir bahçesi varmış.

ANLAM BİLGİSİ (TEKRAR)

UYGULUYORUM I

"Çıkmak" sözcüğünün aşağıda verilen anlamlarını ve cümleleri eşleştirin.

A İçeriden dışarıya varmak, gitmek	B Elde edilmek, sağlanmak	C Yetiyecek ölçüde olmak	D Sıyrılmak, ayrılmak
E Bir şeyin yukarı- sına doğru yürümek	F Unutmak	G Yayımlanmak	H Gerçekleşmek
I Talihine veya payına düşmek	İ Bir inceleme sonucu bulmak	J Bulaşmak	K Yeni yetişip satışa sunulmak

Cümleler	A	B	C	D	E	F	G	H	I	İ	J	K
1 Çilek çıkmış, akşam eve dönerken manavdan iki kilo alayım.												
2 Gazetenin boyası gömleğime çıkmış, hemen yıkamalıyım.												
3 Öğretmen, sınavı biten öğrencilerin çıkabileceğini söyledi.												
4 Yapılan analizler sonucunda içme sularımızda mikrop çıktı.												
5 Bu aralar gazetelerde bu konu hakkında sık sık yazılar çıkıyor.												
6 Terlikler büyük geldiği için yürürken hep ayağımdan çıkıyor.												
7 Arkadaşım ile sohbet ederek, ara ara dinlenerek yokuşu çıktık.												
8 Bu işten iyi bir sonuç çıkacağını ben de hiç zannetmiyorum.												
9 Hesaplı kullanırsanız kumaştan iki gömlek rahat rahat çıkar.												
10 Söylediklerimin hepsi tek tek çıkıyor, bana inanabilirsiniz.												
11 Çekilişte kendisine bir çanta çıktığı için çok mutlu olmuştu.												
12 Dayımların yarın akşam bize gelecekleri aklımdan çıkmıştı.												
13 Dolabın üst rafına uzanabilmek için merdivene çıktım.												
14 Çocuğun kanında yüksek miktarda iltihap çıktı.												
15 Her şey dedikleri gibi çıkarsa yakında değişiklik olacaktır.												
16 Hemen hazırlanıp çıkarsak otobüse yetişme ihtimalimiz var.												
17 Yılbaşı çekilişinde bana geçen yıl da sıra arkadaşım çıkmıştı.												

UYGULUYORUM 3

Aşağıdaki cümlelerde özne - yüklem uyumu olup olmadığını inceleyin. Uyum olan cümlelerin başına ✓ işareti, olmayan cümlelerin başına X işareti koyun.

- ( ) Bazı günler kardeşler bir araya gelip eski günlerden konuşurlar.
- ( ) İş yerindeki kırık sandalyeler hafta sonu tamire gönderilecekti.
- ( ) Havalar çok iyi gittiği için ağaçlar da meyve vermeye başladılar.
- ( ) Öğrenciler, sonuçların açıklanmasını heyecanla bekliyorlar.
- ( ) Halk, yapılması düşünülen yeniliklere büyük tepki gösterdiler.
- ( ) Pikniğe sadece iki kişi katılmak istemedi, diğer herkes katıldı.
- ( ) Balkona serptiğim buğday tanelerini kuşlar büyük bir iştahla yedi.
- ( ) Dualarım kabul oldular, işler istediğim gibi sıkıntısız halloldu.

UYGULUYORUM 4

Aşağıdaki cümlelerde anlatım bozukluğunun sebebi olan ifadeyi yuvarlak içine alın.

Tamlama yanlışlığı	1. Öğretmen, yazılıya kadar kişi ve belgisiz zamirlere çalışmamızı söyledi.	Nesne eksikliği
Ek yanlışlığı	2. İsteddiği puanı alamamasının sebeplerinden biri de yeteri kadar çalışmamasındandır.	Zamir kullanılmaması
Ek fiil eksikliği	3. Kermesteki eşyaların hepsi satılıp elde edilen parayı hayır kurumlarına verdiler.	Çatı uyumsuzluğu
Nesne eksikliği	4. İnsan hatalarını kabul etmeli, sıkıntı yaşamamak için ders almalıdır.	Yer tamlayıcısı eksikliği
Yüklem eksikliği	5. Ailemdeki herkes kedilerden çok, köpeklerden hiç hoşlanmaz.	Zarf tamlayıcısı eksikliği
Özne eksikliği	6. Hepsi işini mükemmel yapmış, daha sonraya ertelememişti.	Nesne eksikliği
Zarf tamlayıcısı eksikliği	7. Bütün kararlarını destekleyeceğimizi daha baştan söylemiştik.	Zamir kullanılmaması
Ek fiil eksikliği	8. Ben mavi olan kupayı, Zeynep turuncu olanı seçti.	Yüklem eksikliği